Број 270 У Новом Саду, у петак 11. (24. децембра 1909 Година XLIV

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г: Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штамиарија у главној ул. бр. 22

Појединн јутарњи бројеви стају 2 потуре

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. Јутарњи лист. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

CLXXXVIII

Фридјунг се измирио са својим тужиоцима. Бацио је сабљу из руке, којом је хтео да сече главе. Уверио се, да је та сабља од дрвета, само јој је боја била као челик.

Многи су лупали главу о томе: — Шта ли ће, боже мој, сад у Бечу? Наје вас ни брига за њих. Ма како почели па дати, стрмоглав или на леђа, увек се дочекају на ноге, као мачка.

Кад нису могли да одсеку главу, они пружају руку, и питају: Та где сте пријатељи, за бога, од када вас ми чекамо. Сад веле: Та ми смо праведни и ваши смо пријатељи. И Хрватима Србима свима. Та ходите на наше груди!

И сад као да ће одједанпут настати велико пријатељство. Зар не чујете како тепају: Ходите овамо к нами; само се добро владајте. Увек смо ми вас волели и увек ћемо вас волети. Само немојте да нас срдите. У Бечу је правда, у Бечу вам је спас

Бадава! Коме је суђено да уђе Бечу у уста, тога ће снаћи та судбина пре а после. Питање је само: Хоће ли га Беч на крају појести куваног или печеног?!

А како је са онима који труну у загребачким тамницама?! Полако! Кад дође време, опет ће у Бечу удесити, као да је Ераталова заслуга, што су невине људе пустили. Истина је. Без њега то и неће моћи бити. Али ко је био крив, кад су невине људе затворили?!

* * *

Угарска криза спрема се да нам и божићује. Остаје још не решена и ко зна, докле ће тако остати.

Кризу ће тешко више расплести ова година, иако то клупче није баш одвише замршено. Јасно је бар, на шта се чека.

Ту су Хедервари и Лукач. Угарска може бирати. А та два човека значе бич и вобница Бич не воли нико. Хедервари ако дође, доћи ће да заузда Угарску крутом руком.

Па добро, што онда неће вобницу. Лукач је човек који би с лепим, који би споразумно. Истина! Али је, кажу, ово дана Јуст завирио у ту вобницу, па је окренуо главу.

Та је вобница празна. Угарска не би добила ништа

Па то онда Хедервари и Лукач нису ништа и ништа, него су два ништа. И како ту онда да се реши криза?!

* * *

У овом часу кад пишем ове редове, долазе силни гласови. Има их у новинама, брзојавима и писмима. Има тих гласова као мрава уочи кише. А све су у истој ствари.

Шта ће бити?

Неки веле: Одлази бан Раух „Ни божић га жива не дочека.“ Други веле: Сад ће тек остати сто година И кад умре, испуниће га као папагаја и оставити даље да банује. Што да не! Бан је увек бан. Бан је и од сламе бан. И можда ће такав бити и од какве год хасне. И каквих све гласова нема!?

Што се тиче угарске кризе, једни веле: Долази Лукач с Јустом. Други веле: Долази Лукач без Јуста. Трећи веле: Долази Хедервари с Андрашијем. Четврти уверавају: Долази Хедервари без Андрашија. А сви они долазе са Кошутом и без Кошута и т. д.

И у сваку ту вест верују људи. И као зашто да не?! Та сви су уверени да код нас може бити увек свашта.

Несретна је она држава, у којој се сваки час може догодити свашта.

Политичка криза у Угарској.

Два краљева повереника, Хедервари и Лукач, радили су у Пешти по упутству, добивеном у Бечу, видели су и тачно саслали, какве су прилике, и данас су о томе известили краља. Краљ је данас у 10 сати пре подне примио у аудијенцију Лукача, а у пола 2 сата по подне Хедерварија Да ли је том приликом шта свршено и шта је свршено не зна се. Видеће се ових дана.

По будимпештанским листовима Хедервари је само проучавао расположење у странкама, које стоје уз садању владу. Лукач се пак трудио, да се споразуме са независњачком странком и с њоме образује владу. До споразума није дошло. Преговори између независњачке странке и Лукача су прекинути, али не коначно. Главну тешкоћу споразума између њих чини непопустљив захтев независњачке странке, да се самостална банка успостави 1911. г. или да се краљ и двежа, да неће бити противан успостављању самосталне банке Јуст и независњачка му странка не попуштају од тог захтева и неће попустити. Да је тако, сведочи и јучерања одлука у сабору, по којој ће сабор подастрти своју жељу краљу, да се самостална банка успостави 1. јануара 1911 Том саборском одлуком, за коју се борила и коју је извојевала независњачка странка, доказала је она, да од тог свог захтева неће ни по коју цену одустати. Питање је сад, да ли ће краљ на то пристати и да ли ће се уопће та тешкоћа споразуму Лукача са независњачком странком моћи отклонити Мисли се и овако и онако.

Ако никако не дође до споразума Лукача са независњачком странком, онда — по мишљењу политичких кругова у Будимпешти — долази Хедервари, распуст сабора и нови избори. Екслекс (ванзаконито стање) је пак неизбежан.

Избор варошких представника у Новом Саду.

Идућег уторника биће накнадни избор двојице варошких представника у Новом Саду, и то у српском крају. Овога пута кандидоване су две листа. Једна је чисто радикална: Стева Дотлић и Лаза Влашкалић, а у другој је: др. Миладин Свињарев и један либерал Милош Жикић. Ми смо научили у дугом низу година — да либерали не побеђују у Новом Саду, а још мање њихови савезници. То ће се показати врло јасно и сада у уторак на дан избора.

Поучна и забавна села

Одбор за приређивање поучних и забавних села у Новом Саду приредиће у недељу 13 (26) децембра села:

У Новом Саду у великој дворани хотела Речијја у 3 сата по подне. Говориће др. Коста Хаџи, адвокат; читаће Ђорђе Петровић, учитељ; а певаће „Невен“.

На Малом Јарку у школи говориће проф Матар Магарашевић а читаће учитељ Нићифор Шутеран Почетак тачно у 2 сата после подне

На Клиси у школи говориће Мита Клицин а читаће Коста Јорговић. Почетак тачно у 2 сата после подне.

У Старом Керу говориће Јаша Томић, читаће Мита П Алексијевић, а певаће српско ратарско певачко друштво из Новог Сада. — Исто друштво појаће на св. литургији у цркви.

Улазак је бесплатан Д ђите што многобројнија са целом вашом породицом. Одбор.

Турски државници у Београду

О путу министра финансија Џавид беја и његовог друга народног посланика Хусејина Џахида, управника „Танина“, главног органа младотурске странке, јављају нам и Цариграда ово: Оба турска државника стижу у Букурешт у среду 9. децембра. Тамо ће се бавити два дана, а затим ће у Београд и Софију. Иако се са званичне стране пориче, оба турска државника путују по престоницама балканских држава, да се обавесте, да ли је доиста балкански савез управљен против Турске и да ли Турска треба да ступи у тај савез или не? С обзиром на аустро немачки курс, који влада у Румунији, може бити да ће у Букурешту турске државнике одвраћати од ступања у тај савез, али ће одлука зависити од дочека и обавештења, која ће турски државници добити у Београду и Софији.

Из Београда и Софије оба турска државника ће преко Ристовца отпутовати у Солун, а отуд натраг у Цариград. Цео пут трајаће десет дана. На српско турској граници дочекаће их у Жбевцу у понедељак 14. децембра у подне министар грађевина Халацјан ефендија (ЈермениН), који сад путује по косовском, битољском и солунском вилајету.

Министар Џавид и посланик Џахид најистакнутији су поваци младотурске странке. Џавид је најугледнији човек у влади Хилми паше и најбољи говорник у турском сабору. Обојица су европски образовани људи. Пријатељи су идеје балканског савеза За време априлске револуције о. г. спасли су своје животе бегством у Русију

Срдан.

Кук није био на Северном Полу.

Данас је утврђено, да Кук није био на Северном Полу. Изасланство на свеучилишту у Кодњу (Копенхаген), које је испитивало Кукове списе, после проучавања тих списа утврдило је, да у њима не само да нема доказа, да је Кук био на Северном Полу, него баш они сведоче, да Кук никад није доспео на Северни Пол. Познати путник на Северни Пол Холм изјавио је пред више њих, да је Кук пустолов и да су његови списи потпуно без вредности и управо смешни. И сам тајник Куков, Лонсдал, кога је Кук са списима послао у Кодањ, уверен је, да је Кук пустолов и да га је Кук само зато послао у Кодањ, да би добио неколико недеља да може побећи. Кук је обећао Лонсдалу, да ће његова жена првим бродом, а он сам одмах другим доћи у Европу и тада ће му одмах брзојавно саопштити, где се налази и где ће се састати. Лонсдал после тога, осим једног брзојава из Марсеља од 1. (14.) децембра, није добио никаква гласа о Куку и све његово настојавање, да ступи у везу с Куком остало је безуспешно. Дански лист „Политика“ брзојавно је упитао лондонског издавача књига Хајнемана, да ли је дао предујма Куку за његово дело, што ће га написати о своме путу на Северни Пол. Издавач је одговорио, да није. Али је Кук добио од неког Америчана, с којим је склопио уговор, да с њиме путује по свету и држи предавања о своме путу, 250 хиљада долара предујма. С тим новцем је Кук, када је свога тајника са безвредносним артијама послао у Кодањ, стругнуо на сигурно место.

Сукоби на српско турској граници

За последњих неколико дана дошло је три пута до крвавих сукоба на српско турској граници, у којим је сукобима пало неколико жртава и на једној и на другој страни. Ови учестали сукоби најзад су покренули и једну другу владу да се озбиљно

носе мишљу, да се најзад одреди много обећавана комисија, која ће решити српско турско погранично питање.

Освета чељадета

Недавно се неком млетачком кнезу на занимив начин осветио слуга му. Кнез нема другог блага на земљи, до једне палате близу Каналеа Грандеа. Приход му је отуда мали, и то је утецало да постане нелик тврдица. Ономад је одрачунао свом слузи из плате му, што је један рачун двапут платио Ово је јак разљутило слугу, који одлучи да се освети свом господару, кнезу. То је и учинио Кад се недавно кнез срео са једном американском милионарком, прво јој је било да пита кнеза, је ли збиља тако сиромашан. На ово је питање дошао кнез ван себе, па у љутњи затражи одговора од госпође. Она му је пружила једну хартију, на којој је било штампано: „Умољавамо посетиоце, који долазе да разгледају знаменитости палате, да воћи дају веће напојнице, јер поседник палате је тако сиромашан, да су једини извор прихода му напојнице које добијају слуге, а те напојнице слуге морају делити са својим господарем“. Написано је на језику француском, енглеском, талијанском и немачком. Американка је додала још, да је ту цедуљу добила од чељадета, које вођаше, у часу, када је разгледала лепоте у кнежевој палати.

Ширење разврата.

Ми смо јавили, како је будимпештанска полиција пре кратког времена ушла у траг ужасном разврату у једној приватној кући. Ту су подвођене незреле младе девојке господи, и ту је блуд пировао. Сад јављају из Клужа, да се и тамо слично десило. У једној кући, а из стана једне отмене „госпође“, сви укућани зачуше велику ларму, и известише о том полицају. Више полицаја продреше у стан те госпође и видеше пред собом одвратан призор Дворана је била пуна угледних чиновника, трговаца и приватних људи, у њиховом друштву је било пуно девојчица од 12, највише до 14 година. Све без разлике било је голо. Један кожарски трговац, који се са једним дериштетом забављао у споредној соби, ухапшен је заједно са „госпођом“ од стана и том незрелом девојчицом. Осталима је полиција записала имена и отпустила их кућама, па ће се покренути против њих поступак. У вароши је велико огорчење настало, кад се рашчуло о овом разврату и блуду, и очекује се, да ће власт строго поступити и наћи мере, да таквим јавним шкандалима стане на пут.

Умрла у сто осмој години живота.

Из Темишвара јављају, да је у општини Томашевцу умрла у сто осмој години живота удова Јована Живојнова. Старица је до последњег часа била при свести и увек била потпуно здрава. Велика је породица остала за њоме, која је сад оплакује.

Жена као ружа.

Милтон, који је написао „Изгубљен рај“ био је слеп и трипута се женио. У последњем браку је био врло несретан. Једном приликом неко је хтео да га ублажи и рече му, да је жена слична ружи.

— По боји је не могу разликовати — рече песник — јер сам слеп, али јој осећам трн.

Духовник Јосиф.

Вајмарски херцег Бернат сретне се у Паризу са духовником Јосифом.

— Честитам вам, херцеже, на победама рече духовник Јосиф и рашири пред њега једну мапу — Ево, овде можете лепо прећи преко Рајне — настави он.

Тако? — одговори херцег Бернат, дакле ви, оче, држите, да је ваш прст — мост?..

Време.

Према телеграфском извештају од 10. децембра може се очекивати благо време, на много места киша.

Вода за појење стоке.

Вода је једино пиће за стоку. Као и човек тако и она без воде не може живети. И готово могло би се рећи, да јој је она потребнија него храна, јер без ове може дуже живети него без воде И стога стоци је посведневно потребна извесна количина воде, колико ради тога да потпомогне сваривање хране, толико и да је освежи А може је само тако освежити ако из ње није излапила угљена киселина

Добра је вода бистра, чиста, свежа и без мириса. Ако у њој има растворених минералних делова, а нарочито креча и магиезије, зове се чврста вода.

Мека је пак она вода, у којој нема растворених горепоменутих соли, а такве воде јесу текуће и баре.

Јако чврста вода није добра за појење стоке. А ни она није добра за појење, у којој се сслива пиштевина или осока, вода из мочила, и у коју улазе и погане је гуске, као и вода из баре.

Топлота воде не треба да је зими мања од 15°C. лети може бити и нешто хладнија. Само одвећ хладна вода може да буде шкодљива по здравље стоке. Она њоме расхлади стомак, а нарочито ако је гладна и уморна те добива пролив, надун: бремена грла побацују, краве музаре тргну млеко.

Неки спремају воду још у вече да је сутра дан дају за пиће Оставе је да преноћи у сточној стаји, да се мало смлачи, да јој умре студен. Међутим вода се преко ноћ загади стајским испарењем и смрадом, да се пре може сматрати као покварена и штетна по здравље стоке.

Колико ће бити потребно воде зависи од врсте стоке, годишњега времена, врсте хране и начина хранења, као и да ли се стока употребљава за рад или не.

Ако се стока храни сухом храном потребно је више воде но кад се храни зеленом храном. А обично се рачуна, да је за двадесет и четири часа потребно на једнога коња воде 25—30 литара, на једно говече 40 а на овцу 1·5—3 литре.

Кад се пак храни зеленом храном доста је и једна трећина горњих количина, јер се рачуна да у зеленој храни има до 80% воде, а у некојим фабричким отпацима којима се стока храни и 90%.

Зими и у опште кад је хладно време, стока много мање пије воду него лети Лети се више зноји и испарава, те јој је потребна и већа количина воде, а нарочито још ако ради. Па и ако во и коњ могу доста добро да подносе жеђ, ипак их ваља сваки дан по три пута нудити водом: изјутра у подне и у вече.

Овца од све стоке може понајвише да издржи без воде. Кад је на пашњаку довољно ће бити ако се неколико пута преко недеље напоји. Међутим, стајску овцу ваља појити што чешће и судове за појење држати што чистије.

Свињама које се хране сухом храном, треба више воде него онима које се сплачинама хране, јер у њима иначе има доста воде. Њима је нарочито преко лета потребна већа количина воде ради купања, ради расхлађивања и појења

При хранењу стоке храном која се тешко свари као и оном која производи надун, треба је увек пре напојити па онда хранити. Иначе, ако се на то не буде довољно пазило, лако може да наступи надун, пролив а и друге болести.

Коње ваља појити пре него што им се зоб да. Јер, ако се најпре назобе па после напоје, зоб се исплаче многом количином воде, прелази у црева и незварена иде напоље, а то је штета.

Да ли ће стока радије пити меку или чврсту воду, зависи у главном од тога, на какву се од почетка навикла. Тек, свакојако, коњ радије пије чврсту воду, а он је добар пробирач воде, док међутим говече пије радо воду из баре, дакле меку, устојану.

„Тежак“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 10. децембра.

Политичка криза.

Будимпешта. Краљ је данас поверио Лукачу да састави владу. Лукач се још данас враћа у Будимпешту, а сутра ће ступити у преговоре са странкама. Саставиће владу из саборских странака. Поговара се, да ће преговарати са Јустовом и Кошутовом странком. Тиме је аудијенција Хедерваријева постала беспредметна и овај је отпутовао у Хедервар. Именовање Лукачево, да састави владу, изазвало је и на бечкој и на пештанској берзи велику запетост.

Одговорни уредник
Константин Брадваревић.

У велико се разашиље календар

„РАД“ за 1910

Садржај одабран, а слике са времене. „Рад“ је највећи, најбољи и најјефтинији српски народни календар.

Цена му је 40 нов. 80 потура. Рабат за продавце 33⅓. Поручује се код

Срп. Манастирске штампарије
у Ср. Карловци

Оферирам за готов новац без шконта

I-а ОРАСЕ врло леп здрав еспап по фор. 22 —

I-а ШЉИВЕ босанске по фор 20 —

Све по 100 кила шаљем само уз поузеће Уједно потребујем

старијег помоћника

с лепим рукописом.

Трговина шпецераја на велико и мало

Јована Поповића

1733 1—3 у Панчеву.

Овлашћени цивилни инжињер

ГОЈКО ДАМЈАНОВ

отворио је приватну

инжињерску канцеларију у Руми

у кући г. инж Јована Татића.

1770 1—3

ГОТОВЕ СУ

српске светитељске карте дописнице Б жић, св. Стеван, св Василије, св. Јован итд Слике су снимане са оригинала највећих српских уметника: Уроша Предића и Паје Јовановића, дивна израда, д бити у свакој количини.

Препродавцима у црној боји 100 ком. 2·80 а у бојама 100 ком. 5 круна.

Само у књижарници

МИЛАНА ИВКОВИЋА

1727 1—10 у Новом Саду.

Овогодишњих босанских

ОРАЈА

на мало и велико разашиље уз поузеће

МИРКО ЋИРИЋ

трговац у Митровици (Сремској)

100 кила поставио свуда железничка станица 1747 5—10

круна 40.

НОВИ ВРЛО ВЕЛИКИ

ГРАМОФОНА

прије коштао 200 фор. комад, данас само 40 круна нуди

Александар А. Мудрок

1126 15—[illegible] Митровица (Срем).

НОВООТВОРЕНА РАДЊА

КАРЛА АМБРОСА

из Руме, Иванова улица бр. 118.

враћује и има на стоваришту:

шамбуре разних величина, виолине, виоле, виолинчело и контрабаса, све делове музичких справа. Прима и врши тачно све оправке ук најјефтинију цену.

1731 3—3

ГРАМОФОНА

најјефтинија трговина и највећи избор

СРПСКИХ ПЛОЧА

у одеон, зонофон, грамофон, јумбо, фаворит и декапо производ

Ниједна кућа не би требала бити без грамофона, јер он је у кући веселе, говори, пева, свира тамбура и све штогод се чути може. Стога пружам на тај начин нашем твету могућности, да не морају лутати и дражити, да не морају туђе прагове обијати, са своје потребе код свога набаве, да грамофоне и плоче, особито српске народне песме и свирке, српске црквене песме, тако исто т од свих других народности, као хрватске руске, чешке, немачке, мађарске, турске и но све јефтиније него у самој фабрици, не рледајући на зараду, јер то је посао поред мог другог рада уведен, једино од мене набаве

Старе плоче, па ма разбијене биле, примам у промену по фабричној цени.

Имам на стоваришту све ситнице за грамофоне, као: игле, федере и друго.

Ко купи 10 плоча у једаред, 10% јефтиније.

Сваког месеца нова комађа.

Ценовнике шаљем бадава.

1507 7—20 **Мита Ђ. Палић,**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.